

2. Пашко Л.А. Самокоучинг як передумова успішності лідерства посадових осіб місцевого самоврядування. *Публічне управління та адміністрування: розвиток і впровадження*: матеріали наук.-практ. конф. молодих вчених за міжнар. участю (Київ, 17 листоп. 2016 р.). К.: НАДУ, 2016. С. 123–125.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-045-2-9>

**ДО ПИТАННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ПІДХОДІВ ВЗАЄМОДІЇ
СУБ'ЄКТІВ ЗАКОНОДАВЧОЇ ІНІЦІАТИВИ
З ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА СУДДІВСЬКОГО
ВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ**

Плакса В. І.

*аспірант кафедри парламентаризму та політичного менеджменту
Національної академії державного управління
при Президентові України
м. Київ, Україна*

Право законодавчої ініціативи в Україні належить Президентові України, народним депутатам України та Кабінету Міністрів України (стаття 93 Конституції України [1]). Самостійною гілкою влади відповідно до Конституції України проголошено судову владу, проте вона (органи судової влади) не має права законодавчої ініціативи в парламенті України. Поряд з цим Основний Закон визначає, що в Україні діє Вища рада правосуддя (стаття 131), яка є незалежним конституційним органом державної влади та суддівського врядування, який діє в Україні на постійній основі для забезпечення незалежності судової влади, її функціонування на засадах відповідальності, підзвітності перед суспільством, формування добросовісного та високопрофесійного корпусу суддів та яка наділена повноваженнями щодо надання надає обов'язкові до розгляду консультативні висновки щодо законопроектів з питань утворення, реорганізації чи ліквідації судів, судоустрою і статусу суддів, узагальнює пропозиції судів, органів та установ системи правосуддя стосовно законодавства щодо їх статусу та функціонування, судоустрою і статусу суддів [2]. Схожими повноваженнями наділений Верховний Суд в особі Пленуму Верховного Суду (колегіальний орган, до складу якого входять всі судді

Верховного Суду), який, як передбачає стаття 46 Закону Про судоустрій, надає висновки щодо проєктів законодавчих актів, які стосуються судоустрою, судочинства, статусу суддів, виконання судових рішень та інших питань, пов'язаних із функціонуванням системи судоустрою України [3].

Державна судова адміністрація України у межах повноважень представляє суди у відносинах із Кабінетом Міністрів України та Верховною Радою України під час підготовки проєкту закону про Державний бюджет України на відповідний рік [3].

Відповідно до українського Національного законодавства в системі судоустрою Держави діють і інші органи державної влади та суддівського врядування і самоврядування (Вища кваліфікаційна комісія суддів України, Рада суддів України), проте можливості їх вступу у прямі зносини із суб'єктами законодавчої ініціативи не передбачено.

Водночас, на наш погляд, в цілях даного дослідження для окреслення кола суб'єктів, які представляють судову гілку влади, необхідно звернутися до Основного Закону, у розділі VIII (Правосуддя, статті 124–131-2 Конституції) якого зосередженого норми, які закріплюють, зокрема, що правосуддя в Україні здійснюється виключно судами та що в Україні діє Вища рада правосуддя, прокуратура і адвокатура [1]. З огляду на це, судову владу необхідно розглядати не лише як владу, на яку покладено функцію щодо відправлення правосуддя, а як сукупність органів та інститутів, діяльністю яких забезпечується здійснення правосуддя у широкому розумінні. Поряд з цим, повертаючись до органів, які, виконуючи свої повноваження, можуть вступати у прямі відносини із суб'єктами законодавчої ініціативи, слід зауважити, що відповідно до Закону Про судоустрій Державна судова адміністрація України у межах повноважень здійснює організаційне та фінансове забезпечення діяльності органів судової влади та підзвітна Вищій раді правосуддя [3], а тому пропонуємо розглядати питання взаємовідносин із суб'єктами законодавчої ініціативи саме Вищої ради правосуддя та Пленуму Верховного Суду.

Щодо безпосередньо суб'єктів законодавчої ініціативи, слід зазначити, що Верховна Рада України є єдиним органом законодавчої влади в Україні (конституційний склад – чотириста п'ятдесят народних депутатів України, кожен має право законодавчої ініціативи), Кабінет Міністрів України – вищим органом у системі органів виконавчої влади. Президент є главою Держави та гарантом Державного

суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина.

Отже, першим суттєвим аспектом, на який необхідно звернути увагу, є те, що в цілях цього дослідження розглядаються відносини Президента, Верховної Ради і Кабінету Міністрів України з Вищою радою правосуддя та Пленумом Верховного Суду.

Не менш важливим, на наш погляд, є питання походження відповідних компетенцій у зазначених суб'єктів. Дійсно, розглядаючи повноваження суб'єктів відносин, які є предметом дослідження, слід погодитись, що вони розосереджені таким чином, щоб унеможливити монополізацію влади та, фактично, відповідають класичному принципу поділу влади на законодавчу, виконавчу і судову, хоча їх і не можна характеризувати як такі, що наділені компетенціями, необхідними виключно для виконання характерних тій чи іншій владі повноважень. І тут доречно звернути увагу на висновки І.В. Процюка, який, досліджуючи компоненти поділу влади, вказав, що якщо сучасне розуміння теорії поділу державної влади передбачає існування різних видів компетенційних взаємозв'язків у певних моделях поділу державної влади, що, у свою чергу, зумовлюються різновидами форми державного правління, то суто догматичне тлумачення цієї теорії не відповідає сучасним реаліям конституційного будівництва й політико-правової практики, тому вбачаються припустимими так звані порушення функціонального поділу державної влади, які в сучасному розумінні є елементами системи стримувань і противаг [5].

Отже, питання взаємодії суб'єктів законодавчої ініціативи з органами судової влади може та повинно досліджуватися як окремий напрям більш широкого інституту, – поділу влади, позаяк розглядає окремі відносини між трьома гілками влади – законодавчою, виконавчою та судовою. Поряд з цим, змістовний компонент цих відносин дозволяє стверджувати про застосовність теорії поділу державної влади лише в аспекті визначення компетенцій суб'єктів цих відносин, адже предметом дослідження у даному випадку є взаємодія вказаних суб'єктів, тоді як поділ більш застосовним буде при дослідженні питань взаємоконтролю та противаг тощо.

У висновку Консультативної Ради Європейських судів № 18 (2015) йдеться про те, що рішення ЄСПЛ зробили значний внесок у забезпечення незалежності судової системи та вплинули на конституції держав-членів та що цей вплив також призвів до конфліктів у відносинах між трьома гілками державної влади, а особливо – між судовою й двома іншими гілками. З огляду на це КРЄС було вказано,

що щоб працювати ефективно, кожна з трьох гілок державної влади повинна співпрацювати з двома іншими, а діалог між усіма гілками влади вкрай важливий для підвищення ефективності кожної з них та їх співпраці [4].

Академічний тлумачний словник української мови розглядає термін «взаємодія» як взаємний зв'язок між предметами у дії, а також погоджену дію між ким-, чим-небудь [6].

Нормативне закріплення, зокрема можливості взаємодії Верховної Ради України із Вищою радою правосуддя та Пленумом Верховного Суду під час законотворчого процесу, участі Верховної Ради України та Президента України у формуванні Вищої ради правосуддя, свідчить, що процес розвитку демократичного суспільства в Україні характеризується послідовною розбудовою відносин між різними гілками влади, що відповідає потребі діалогу між гілками влади, які не можуть існувати в повній ізоляції одна від одної та, одночасно, служить запобіжником виникнення кризових ситуацій у діяльності влади.

Поряд з цим, закріплене у нормах національного законодавства України правове підґрунтя такої взаємодії подекуди окреслює лише коло питань, з яких відповідна взаємодія проходить, проте не передбачає її покрокового порядку, який би регулював, до прикладу, організаційні питання та відповідальних суб'єктів у динаміці. Ці обставини зумовлюють необхідність створення організаційно-правової основи для взаємодії Президента, Верховної Ради і Кабінету Міністрів України з Вищою радою правосуддя і Пленумом Верховного Суду з окремих питань взаємодії цих суб'єктів.

Підсумовуючи наведене, можемо зробити висновок, що основу концептуальних підходів взаємодії суб'єктів законодавчої ініціативи з органами державної влади та суддівського врядування в Україні складає виокремлення суб'єктів, зв'язок яких у дії буде досліджуватися, врахування розмежування їх компетенції, виходячи з принципу поділу державної влади, притаманному демократичному суспільству, а також особливість змістовного компоненту цих відносин, який полягає саме у взаємодії та недосконалістю її організаційно-правового регулювання.

Література:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21.12.2016 р. № 1798. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 7-8. Ст. 50.

3. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 31. Ст. 545.

4. Позиція судової влади та її відносини з іншими гілками державної влади в умовах сучасної демократії: висновок Консультативної Ради Європейських судів № 18 (2015). URL: <http://rsu.gov.ua/uploads/article/visnovokno182015-2d678240d2.pdf>.

5. Процюк, І. В. (2012). Головні компоненти поділу державної влади. *Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені ГС Сковороди. Право*, (19), 5-11.

6. Академічний тлумачний словник української мови. URL: <http://sum.in.ua/s/vzajemodija>.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-045-2-10>

УПРАВЛІНСЬКИЙ ВПЛИВ ДЕРЖАВИ НА РОЗВИТОК АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ОСВІТИ: ДОСВІД ЛИТВИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Пугач В. Г.

*кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту освіти та права
Центрального інституту післядипломної освіти
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
м. Київ, Україна*

На шляху становлення та розвитку своєї державності Україна стикається з багатьма загрозами, серед яких найбільш серйозною є корупція. Незважаючи на те, що за останні роки в Україні вдосконалено антикорупційну нормативно-правову базу, створено розгалужену антикорупційну структуру, тим не менш рівень корупції залишається стабільно високим. Це підтверджується, зокрема, Індексом сприйняття корупції-2020 (CPI) згідно з яким Україна з 33 балами посіла 117 місце серед 180 країн світу. Крім цього, своє занепокоєння з приводу поширеності корупції в Україні висловлюють й зарубіжні партнери. Так, у своєму виступі віце-президент Європейської комісії В.Домбровскіс на засіданні Європарламенту 9 лютого 2021 року наголосив, що «попри прогрес, широко розповсюджена корупція продовжує стримувати процес реформ в Україні» [1].